

सन २०१४-१५ करीता विशेष केंद्रीय
सहाय्य अंतर्गत Climate Smart
Village या योजनेच्या मार्गदर्शक
तत्वांना मंजूरी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: विकेंस-२०१५/प्र.क्र.४४/का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: ०४/०३/२०१६

वाचा-

- १) आदिवासी विकास विभागाचे पत्र क्र.केंद्रीय २०१४ /प्र.क्र.६२/का-१९ दि.०६/०८/२०१४
- २) जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.F.No.११०१५/०३/(१३)/२०१४-SG-II, दि.०९/०२/२०१५
- ३) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे पत्र क्र.विकेंस-२०१४/प्र.क्र.३६/का.८(५), दि.१६/०२/२०१५

प्रस्तावना -

राज्य शासनाच्या दि. ०६/०८/२०१४ च्या प्रस्तावास अनुसरून केंद्र शासनाने त्यांच्या विशेष केंद्रीय सहाय्य (SCA to TSP) या योजनेखाली सन २०१४-१५ या आर्थिक वर्षात २४ योजनांकरीता एकूण ११७२६.१८ लक्ष निधी वितरीत केला आहे. त्यापैकी Climate Smart Village Programme या योजनेकरीता रु.५००.०० लक्ष निधी मंजूर करून वितरीत केला आहे. सदर वितरीत निधीतून Climate Smart Village Programme या योजनांच्या मार्गदर्शक सूचनांना मंजूरी देण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय-

या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्टानुसार खालील योजनांच्या/कामांच्या अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शक सूचनाना मंजूरी प्रदान करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	योजनेचे नाव	मंजूर निधी (रु. लाखात)
१.	Climate Smart Village Programme	५००.००
	एकुण	५००.००

सदर मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी. तसेच ज्याप्रकरणी प्रशासकीय मान्यता घेण्याची आवश्यकता असेल ती प्रकरणे स्वतंत्रपणे शासन मान्यतेसाठी सादर करावीत.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०३०८१२५०३६६९२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रभाकर बा. गावडे)

उप सचिव

प्रत,

- १) मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय,मुंबई
- २) मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) स्वीय सहायक,मा. सचिव,आदिवासी विकास,मंत्रालय,मुंबई
- ४) कृषी / वित्त विभाग,मंत्रालय,मुंबई
- ५) आयुक्त,आदिवासी विकास,महाराष्ट्र राज्य,नाशिक
- ६) उपसचिव,आदिवासी विकास,मंत्रालय,मुंबई
- ७) संगणक समन्वयक,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई
- ८) Borlaug Institute for South Asia, New Delhi.
- ९) निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

१.	योजनेचे नांव	पर्यावरण संपुरक खेडी विकास कार्यक्रम (Climate Smart Village Programme)
२	लाभार्थी/ युनिट संख्या.	पालघर, पुणे व गडचिरोली जिल्ह्यातील निवडक गांवे.
३	अंमलबजावणी अधिकारी	Borlaug Institute for South Asia, New Delhi हि संस्था.
४	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
५	योजनेचा उद्देश व हेतू	आदिवासी क्षेत्रातील शेत जमिनी या डोंगराळ प्रदेशातील असून तीव्र उतारावरील आहेत. तसेच या क्षेत्रातील कृषी पर्जन्याधारीत असून हवामानाच्या अत्यंतिक विषमतेचा शेती उत्पादनावर अनिष्ट परिणाम होत असतो. या क्षेत्रात शेतीच्या उत्पन्नात स्थैर्य येण्यासाठी गांव/खेडेनिहाय तपासणी करून जागतीक स्तरावर उपलब्ध असलेले ज्ञानाचा स्थानिक परिस्थितीनुरूप तंत्रज्ञान वापर होणे आवश्यक आहे. पर्यावरण संपुरक खेडी कार्यक्रमात आदिवासी क्षेत्रातील १००० आदिवासी खेड्यांचा शेती उत्पादनात शाश्वत वाढ करण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे. यात जमीन, जमिनीतील कर्ब व अन्यद्रव्य, पाणी यांचे व्यवस्थापन, ज्ञान व्यवस्थापन स्थानिक हवामानाधारीत उपाययोजना, यवुक व महिलांचे सक्षमीकरण याद्वारे कृषी उत्पादनात विविधता आणून शेतक-यांच्या उत्पन्नात स्थैर्य आणण्याचे नियोजन आहे.
६	योजना राबविणारी यंत्रणा	Borlaug Institute for South Asia, New Delhi व आयुक्त आदिवासी विकास, नाशिक
७	योजना राबविण्याची कार्यपद्धती	विषयांकीत मुळ योजना सन २०१३-१४ या वर्षात भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत रु.२८८७.५० लक्ष रक्कमेची प्रस्तावित करण्यात आली होती. केंद्रशासनाकडून त्यास मंजुरी देऊन रु.२००.०० लक्ष निधी राज्यशासनास वितरीत केला होता. त्यानुसार शासन निर्णय क्र.केंद्रीय-२०१४/प्र.क्र.४१/का.१९ दिनांक २०.८.२०१४ अन्वये सन २०१४-१५ या वर्षात रु.२००.०० लक्ष निधी अंमलबजावणी यंत्रणेस वितरीत केला आहे. उर्वरित रु.२६८७.५० लक्ष रक्कमे पैकी सन २०१४-१५ व सन २०१५-१६ या वर्षाकरीता विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुक्रमे रु.५००.०० लक्ष व २१५०.०० लक्ष एवढा निधी केंद्रशासनाने मंजूर केलेला आहे. प्रस्तूत योजना ही ३ वर्षांच्या कालावधीत राबविण्यात येणार आहे. या योजनेच्या अंमलबजावणीचा वर्षनिहाय/ कार्यक्रमनिहाय ढोबळ आराखडा शासन निर्णय क्र. केंद्रीय-२०१३/प्र.क्र.६९/का.१९ दिनांक ३०.८.२०१४ सोबत जोडला आहे. यानुसार पालघर, पुणे व गडचिरोली जिल्ह्यात या योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येणार आहे.

		<p>२. उपरोक्त निधी संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडून Borlaug Institute for South Asia, New Delhi या संस्थेस उपरोक्त प्रमाणे वर्षनिहाय अदा करण्यात येईल.</p> <p>३. आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक हे संबंधीत संस्थेशी करारनामा करतील व प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीबाबतचे कार्यारंभ आदेश देतील. सदर करारनाम्यामध्ये या योजनेच्या अंमलबजावणीचा फलनिष्पत्ती अहवाल सदर संस्था नियंत्रक अधिकारी आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक यांना सादर करतील व त्याबाबतच्या समाधानकारक अहवालानंतरच पुढील वर्षीकरीता निधी वितरीत करण्याचा निर्णय आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक घेतील असे नमूद करावे.</p> <p>४. सदर संस्थेमार्फत सादर करण्यात आलेल्या अंमलबजावणी आराखड्यास राज्यस्तरीय समितीने मान्यता दिली असून सोबत जोडलेल्या परीशिष्टानुसार खर्च करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.</p> <p>५. संबंधीत संस्थेने निधीच्या विनियोगाबाबतचे गतवर्षाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र व फलनिष्पत्ती अहवाल आयुक्त आदिवासी विकास, नाशिक यांना उपलब्ध करून दिल्यानंतर पुढील वर्षीकरीता निधी वितरीत करण्यात यावा. संबंधीत संस्थेने नियोजनाप्रमाणे योजनेची अंमलबजावणी होण्याबाबत दक्षता घ्यावी.</p>
८	योजनेच्या अटी शर्ती	<p>१. या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी खेडी निवडतांना ते आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील/ माडा/ मिनीमाडा/ क्लस्टर क्षेत्रातीलच असावे.</p> <p>२. या योजनेखाली केवळ अनुसूचित जमातीच्या व्यक्तींना लाभ अनुज्ञेय राहिल. अनुसूचित जमातीच्या लाभार्थ्यांची शेतजमिनी त्यांचे नावे असावी व तसा ७/१२ उत्तरा व ८ अ उत्तरा लाभार्थ्याजवळ असावा. लाभार्थ्यांची निवड प्रकल्प अधिका-यांच्या सहकार्याने करण्यात यावी.</p> <p>३. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या प्रगती बाबत आयुक्त आदिवासी विकास यांना Borlaug Institute for South Asia, New Delhi या संस्थेकडून त्रैमासिक माहिती सादर करण्यात येईल.</p> <p>५) योजनेची अंमलबजावणी करणा-या यंत्रणेने चांगल्या प्रतीची चित्रफीत (सीडी) व छायाचित्रे काढून खर्च अहवाला सोबत आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करावी.</p> <p>६) प्रकल्पाची छायाचित्रांसह यशोगाथा तयार करून देणेची कामे संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांनी करावी. तसेच योजने विषयी सर्व माहिती उदा. लाभार्थी यादी, फोटो, यशोगाथा इत्यादी अनुषंगीक माहिती आदिवासी विकास विभागाच्या वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्याची जबाबदारी संबंधीत संस्थेची राहिल.</p> <p>७) योजना राबविण्याच्या कार्यपद्धतीत बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.</p>

९	योजनेचे सनियंत्रण	<p>या योजनेच्या अंमलबजावणीस गती देण्यासाठी व परीक्षण करण्यासाठी खालील समिती गठीत करण्यात यावी.</p> <ol style="list-style-type: none">१. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक- अध्यक्ष२. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/ नागपूर - सदस्य३. जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी, पालघर/पुणे/ गडचिरोली- सदस्य४. संबधीत प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., - सदस्य सचिव <p>या समितीने योजनेच्या अंमलबजावणी दरम्यान योजनेच्या अंमलबजावणीचे त्रैमासीक परीक्षण करावे व योजनेच्या फलिताचे मुल्यमापन करावे व योजनेच्या अंमलबजावणीतील समस्या असल्यास त्यांचे निराकरण करावे. तसेच नियंत्रक अधिकारी आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक यांनी योजनेच्या अंमलबजावणीबाबतचा फलनिष्पत्ती अहवाल दरवर्षी शासनास सादर करावा.</p>
---	----------------------	---

Budget Plan

(Rs. in Lakhs)

Sr No.	Major Expenditure head	2015-16	2016-17	2017-18	Total
1	Baseline and site-specific Implementation plan including farmer choice experimentation	60	40	40	140
2	Operational expenses for implementation of Climate Smart Activities at village level including machinery, inputs etc.	100	400	400	900
3	Human Resources and Staffing cost	30	60	60	150
4	ICT services	50	150	100	300
5	Crop Insurance of tribal Farmers	100	250	250	600
6	Capacity building of stakeholders, knowledge management, training modules, extension material	50	100	100	250
7	Travel	15	30	30	75
8	Project management, data management, Monitoring and Evaluation	50	80	80	210
9	Institutional Cost (10%)	45.5	111	106	262.5
	Total	500.5	1221	1166	2887.5